

ARNHEMSEHE COURANT

ZATURDAG 16 SEPTEMBER.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal weels wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is f 5 in de drie maanden.

De prijs der Advertentiën is, van een tot regels f 1,00, en voor elken regel daarboven 50 centen, behalve 35 centen zegel, voor elke plaatsing.

Vermindering der rijks-uitgaven.

Het totaal der begroting van uitgaven over het volgend tweejarig tijdvak bedraagt nog altijd bijna zeventig millioen.

Zal men op nieuw dien last voor twee jaren op de natie leggen, van haar daarvoor zoolang offers vorderen, totdat zij er eindelijk onder bewijkt? Zal men gevoegen nemen met beknipling op enkele posten, in plaats van de vereenvoudiging van het staatsbestuur, welke geëischt werd?

Men heeft nieuwe belastingen voorgesteld, niet voor eens, om de schuld te kunnen aflossen, welke men tot dekking van het deficit heeft moeten nemen, maar als het eenige middel om inkomsten op de gewone begroting te doen sluiten. De vertegenwoordiging mag, zonder het behoeft des lands in de waagschaal te zetten, zonder dat zij gevaar loopt onze gansche toekomst te vernietigen, hare goedkeuring daaraan niet hechten. Niet alleen, omdat de voorgestelde middelen van belasting de nadeeligste en onbillijkste zouden zijn, tegelijkertijd kapitaal en inkomen zouden aantasten, maar dewijl de som der belastingen, welke opgebracht wordt, tot een uiterste gevoerd is, waarbuiten men niet gaan mag.

De ondervinding van 1842 heeft getoond, waartoe die overdrijving leidt. De verminderde opbrengst heeft bewezen, dat men de grenzen, binnen welke een belastingstelsel, zal het de nationale welvaart niet vernietigen, blijven moet, verre te buiten getreden was.

Nieuwe belastingen daarbij te voegen, zoude niets zijn dan roekeloosheid op roekeloosheid stapelen; het zou het werk zijn van den vorkwister; die om den volgenden dag zich niet bekommert, zoo hij slechts heden nog aan zijne lust tot een weelderig leven mag betvieren.

Dit is zoo duidelijk en waar, dat onze ministers zelden er niet geheel de oogen voor hebben kunnen sluiten. In hunne tegenwoordige voorstellen moge men het niet ontdekken, vroeger waren zij er van overtuigd. Welke was de grond, op welken de heer SCHIMMELPENNINGK vooral de beruchte conversie-wet aanbeval? Was het wel eene andere dan dat er anders nieuwe belastingen voorgesteld zouden worden? Dit noemde Zijne Excellentie niet alleen heilloos in de gevolgen, maar hij verklaarde, dat het bezwaarlijk geraden zou zijn tot deze over te gaan. Men zou daardoor zoo ligt ontevredenheid kunnen opwekken, en door vermindering van den bloei en het welzijn des lands ligt aan de eene zijde meer kunnen verliezen dan men aan de andere zijde won."

De minister scheen toen nog onbekend met de nieuwe leer, welke dezer dagen het blad der ministers predikte en uit welke men zoude moeten afleiden, dat, hoe hooger de belastingen waren, hoe gelukkiger het volk was, daar geen ondernemer zulk eene aanzienlijke som gelds 's jaars laat verdienen."

Ondertusschen moeten de uitgaven met de inkomsten sluiten. Niet langer behoort men dit langs den weg van vermeerdering van belasting, maar

door vermindering van uitgaven te bewerken. Hoe dit te doen? Wil men het, oprecht, er blijft geen ander middel op den voet volgen, door professor ROUSSEAU in de brochure van juni 1842, bij de beaardening der eerste brochure van den graaf VAN RECHTEREN, gegeven, dat, naanelijk, het bestuur beproeve met zestig millioen in plaats van met zeventig te leven.

De vraag verandert dan van aard; men zoekt dan niet meer naar de middelen, om de ontvangsten in overeenstemming met de vermeende noodige uitgaven te brengen, maar men zegt, de belastingen hebben het hoogste toppunt bereikt, tot welke men ze voeren kan.

Een hooger bedrag te verkrijgen is onmogelijk, tot het tegenwoordige moeten dus ook de uitgaven teruggebracht worden. Men volge het voorbeeld van den particulier, die zijne verveering naar het inkomen stelt. Hetgeen voor den particulier, omdat hij geene wetgevendende macht tot afschrijving van opbrengst bezit, dwang is, diartoe zal de staatsman met vrijheid besluiten, zoo ras hij zich overtuigde, dat, ten gevolge van verminderd volksvermogen en vermeerderde publieke schuld, de nationale lasten moeten worden vermindert. Hierop aangaande, zal hij handelen, als of de ontvangst reeds afgenomen, en verhoging onmogelijk ware. Hij zal, in aanstelling der posten, voor een hoofd v. v. dat thans zeven millioen kost, zes vragen en hiernaar de inrigting regelen.

Men bedenke, welk een voortreffelijk leermeester de nood is. Zoolang men voor een post drie millioen heeft, schijnt onmogelijk wat, zoodra men slechts over twee millioen kan beschikken, zeer wel gaat."

Alten langzamerhand is in de tegenwoordige omstandigheden behoud mogelijk. Daartoe behoort de vertegenwoordiging het bestuur te brengen: "Hoe noodig of nuttig het voorgestelde zij, de vertegenwoordiging zal, zoodra de bron, het belastbaar vermogen afneemt, beperken wat niet uit kracht eener burgerlijke rechtsverbindtenis of der grond wet wordt gevorderd. Buiten deze twee gevallen komt tegen de overtuiging, dat eene uitgave te zwaar is, geen betoog van hare onmisbaarheid meer te pas."

De vertegenwoordiging zal aan de verschillende hoofdstukken der begroting slechts verminderde sommen toestaan, die de gezamenlijke uitgaven in evenredigheid brengen met de tegenwoordige inkomsten van den staat. Zij zal met de minister niet loven en bieden als twee schagcheraars, maar zij zal alle uitgaven binnen die noodzakelijke grenzen terugbrengen.

Deed zij het niet, zag men op nieuw het rampzalige schouwspel van votums van vertrouwen spelen, zag men hen op nieuw, bouwende op ministeriële verzekeringen, voor ditmaal, weder met het tegenwoordige gevoegen nemen, men zou hen op hante voorgangers wijzen en hen vragen of het loon van deze ook het hunne moet worden, of de ondervinding nimmer wijzer zal maken. De need is hoog genoeg geklommen, om niet langer die afwachtende staatkunde te volgen, maar, handen

uit den mouw stekende, voor goed den stroom die verwoesting dreigt, tegen te houden en binnen zijne oevers terug te voeren.

Grilligigheden in Turkije.

TURKIJE.

Konstantinopel, 12 aug. Eene Griekse brochure, getiteld: "De goddelijke Voorzienigheid maakt steeds over Griekenland," maakt hier veel opsens. De naamlooze schrijver wendt zich daarin aan de Griekse natie en aan de groote mogendheden van Europa, met de sterkste kleuren den tegenwoordigen ongelukkig toestand van Griekenland af te schilderen; maar de hoop uitdrukkende, dat de goddelijke Voorzienigheid, welken Griekenland reeds zoo dikwerf uit den grootsten nood redde, ook nu, het kwade, tot heil zal doen herleiden. Drie hoofdpunten verrijst hij van de groote mogendheden en de Griekse natie. 1o. Een koning van Griekse afkomst en godsdienst, van wien men nakomelingschap hopen kan. 2o. De verwijdering van alle vreemdelingen uit Griekenland, welke allen nog slechts voor den ondergang des lands gemerkte hebben, en 3o. eene liberale constitutie. Slechts een koning, die de Griekse godsdienst beijd, kan zwaar de meening des schrijvers, alslands gefult bestogen en bewerken. Het boekje is in Smirna, of Konstantinopel gedrukt, en talloze exemplaren verspreiden over Griekse provincien. In Parijs, en in de Fransche vertaaling, naar de Griekse taal, is de zelfde strekking, om de Griekse natie te overtuigen, dat Griekenland in het oog der groote mogendheden, baart zich ook in eenen staat van onafgebroken vrede. Van de Konstantinopel, 12 aug. Het ongeluk ingevolge de Turkische belastingstelsel, hetwelk onnaden en Turken bijna op dezelfde wijze stelt, heeft den laatst den tegen de christengrijzen hunne tijden weder toe aangevand, dat deze gewapensgesteld door de Turken nu hals en hof verrijagd zijn, meer dan 70 huizegenoten kwamen als vngelijken tot Bosnie bij Banjaluka aan, en greektia om de verweging, der Oostenrijksche regering. De schieding, welke zij van de offende in Bosnie gemaak, is oververschansend, het vultrogt heerscht daar overal. De Oostenrijksche regering zorgt voor de vlugtelingen. Men verwacht nu in Bosnie een Turksch consulaat uit Konstantinopel, welke de rust herstellen moet, maar, daar hij geen legat medebrengt, zal het hem bezwaarlijk gelukken. (D. A. Z.)

DUITSCHLAND.

Mannheim, 12 sept. Onze Abendzeitung meldt: op het oogenblik dat wij deze ter perse leggen, vernemen wij, dat er eergisteren te Freiburg oproerige tooneelen van zeer ernstigen aard hebben plaats gehad.

Hamburg, 9 sept. Gisteren avond werd hier de openbare rust verstoord, op eene wijze, welke hgtelyk verderfelijke gevolgen had na zich kunnen slepen. Aanleiding tot den oploop gaf eene scherts van den bekenden Hocker, en de wijze, waarop dezelve door de politie werd opgenomen. Hocker had eene oproeping gedaan tot een wijdrinkers-genootschap in tegenoverstelling van het niet zeer beminde matigheids-genootschap. De mede-leden zonden zich verbinden tot het wijndrinken, het instellen van vrolijke feesten

was. Eene menigte leden uit den middelstand meldde zich aan, en Hoeker bepaalde op gisteren eene vergadering. De regering verbood echter de bijeenkomst, maar toen dit verbod bekend werd, steeg het getal der mede-leden spoedig tot meer dan twee duizend. Nu werd eene herberg op het naburig Deensch gebied tot verzamelingsplaats gekozen, en eene groote massa menschen had zich gisteren avond buiten de Altonaer poort vereenigd, om de vrolijke vereerders van Bacchus te zien terugkeeren, welke met groot gejuich ontvangen werden. De kommandant der poortwacht, welke meende het gejoel niet rustig te mogen aanzien, vorderde ter zijner versterking eenige kavalleristen. Toen deze den hoop wilden terugdringen, begon het geschreeuw en gefluit, en spoedig daarop werden de poort-lantaars en de glazen van het wachthuis ingeworpen. De weinige soldaten waren niet in staat het volk te verdrijven, zij konden niets dan zich verdedigen, en ter waarschuwing met los kruid te vuren. Nu werden de lantaars der nabij gelegen straten verwoest, en eenige vensters ingegooid, totdat tegen middernacht eene sterke patrouille kavallerie, onder bevel van den kommandant der stad, allengs de straten zuiverde. Of de zaak hiermede is afgelopen wordt betwijfeld, daar onder de mindere klassen eene groote gisting heerscht, welke bij de minste aanleiding zich licht tracht te geven.

FRANKRIJK.

Parijs, 10 sept. Het gerucht, dat de stad Barcelona op nieuw door het kasteel beschoten werd, heeft zich bevestigd. In den *Messenger* van gisteren avond leest men de volgende telegrafische dépêche:

Perpignan, 7 sept. Den 7den ten 5 ure des avonds is het fort Montjuich de Atarazanas begonnen te beschieten.

Eene van Molins-del-Rey komende brigade artillerie en 400 miliciens van Igualada, zijn te Gracia aangekomen; de miliciens van Vic, Vilafraanca, Manreca en Bonga, zijn mede op weg, om de operatiën van den kapitein-generaal tegen de muiters te komen ondersteunen.

De kolonel *Sayas* heeft het bevel over het fort Montjuich aanvaard.

Perpignan, 9 sept. In eenen brief uit Barcelona dd. 5. dezen leest men als volgt:

De gemaakte den behalen de overwinning. *Prim* is de stad ingetrokken; de junta heeft terstond de volgende bekeuring laten aanpakken:

Alle burgerlijke en militaire beambten, die niet binnen de 24 uren de door de junta opgestoken banier persoonlijk zullen hebben erkend of zich niet ter hare beschikking zullen hebben gesteld, zullen van hante posten en bedieningen ontsiet worden.

Men wacht versterking van buiten van de junta te ondersteunen. De exaltatie der aanhangers heeft den hoogsten top bereikt; de kolonel *Echalec* heeft, zegt men, gesignaleerd op de stad te vuren. Uit de door den generaal *Prim* gegeven bevelen maken de gemaakte zelf op, dat hij zich voor hen verklaard heeft, doch dat is niet waar; men geloof slechts dat hij zijn ontsiet genomen heeft.

Het gerucht baldert de verte. De insurgenten verspreiden het gerucht, dat *Prim* met zijne troepen gevlucht is en door hen achtervolgd wordt; de stad loopt om als het gezigt op de dooden en gekwetsten worden naar de schouwburg-zaal gedragen, doch ter zijner gage, thiergijns om deze laatste te verplegen. De haven van Barcelona is in staat van blokkade. Het gerucht verspreidt zich dat *Sevillé* zich den 26sten augustus voor de centrale junta verklaard heeft, en dat de troepen van *Améller* ter ondersteuning van de junta op Barcelona aanrukken. Men vergeet echter niet, dat dit gerucht door zijne eigene aanhangers verspreid wordt.

Het gerucht heeft zich alhier verspreid, dat er tijdingen uit Indië en China ontvangen zijn en dat de keizer van het hemelsche rijk geweigerd heeft, het vermaarde traktaat van Ning-Po te onderteekenen.

Het zoude, zegt een onzer bladen, ons niet verwonderen, zoo dit gerucht zich later bevestigde; maar voor het oogenblik gelooven wij het ongegrond, alzo de telegraaf van Toulon, de aankomst van tijdingen uit China en Indië, tot dus verre nog niet aangekondigd heeft.

Parijs, 12 sept. Telegrafische depeche: Perpignan, 10 sept. Op den 8sten dezer was de gesteldheid van zaken te Barcelona nagenoeg dezelfde; tegen den avond zoude het fort Montjuich het vuur tegen de Atarazanas heropenen. Het heeft de op Barcelona en de citadel gerigte batterijen gedemonteerd. De kapi-

tein-generaal heeft de waterleidingen doen afsnijden, die de fontainen alimenteren; maar Barcelona heeft verscheidene putten.

BELGIE.

Antwerpen, 13 sept. Een verneemt, dat onze regering bevel gegeven heeft tot het doen der noodige opnemingen, als voorbereiding tot den aanleg van eenen spoorweg tusschen onze stad en de Nederlandsche grenzen.

Bijschenlandsche berigten

s. Gravenhage, 13 sept. Bij gelegenheid van het onderzoek in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, der voorgestelde belasting op de inkomsten van vaste goederen, renten en ambten, is de wensch kenbaar gemaakt, dat de regering eene conversie van schuld niet onbepaald moge hebben ter zijde gesteld. Men heeft het verlangen te kennen gegeven om te vernemen, welke plannen thans bij de regering bestaan met opzigt tot de wettelijke regeling en afdoeining van de zaak der Belgische inschrijvingen. Het hoofd-denkebeeld, om slechts eene belasting op sommige inkomsten te leggen, wordt door genoegzaam alle leden afgekeurd. Men heeft de voordragt, zoo als die is liggende, als onaanvaardbaar, drie andere middelen, zijn ter sprake gekomen:

1o. De heffing van eene belasting van alle inkomsten zonder eenige uitzondering, waarvoor zich de groote meerderheid verklaard heeft;

2o. Een gedwongene geldleening tegen lage renten;

3o. Afbetaling van de schuld van de Nederlandsche Handel-maatschappij en het aangaan van eene nieuwe overeenkomst met dezelve, om zich de vrje beschikking over de opbrengst der Oost-Indische producten te verschaffen. De centrale afdeeling heeft opgemerkt, dat, ofschoon de meerderheid er toe zou kunnen besluiten, om mede te werken, tot het daarstellen van buitengewone en bezwarende belastingen, ten einde langs dien weg het verbroken evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven te herstellen, zij echter uitdrukkelijk verklaard heeft, aan die medewerking de voorwaarde te verbinden, dat vooraf op de begrooting der uitgaven bezuinigd zal wezen, wat daarvoor maar eenigzins vatbaar is; dat er voorts eene blootlegging van den staat onzer finantiën zal hebben plaats gehad, en eindelijk, dat er eene gestrengte afscheiding zal zijn, tusschen het verleden en het tegenwoordige, met opruiming en afdoening van alles wat slechts eenigzins opgeruimd en gelijkwaardig zal kunnen worden.

— HH. KK. HH. de prins en prinses *Frederik der Nederlanden* zijn den 9den dezer, met hoogsterzelve kinderen, op het Iustslot Sanssouci nabij Berlijn aangekomen.

— Naar men verneemt zijn de heer majoor *Landolt*, kommandant van een bataljon infanterie, de heer *Broers*, kapitein der artillerie en de ritmeester kommandant *König* der kavallerie, allen behoorende tot het Limburgsche contingent, van wege het departement van oorlog gelast geworden zich naar Luxemburg te begeven, ten einde de groote manoeuvres van het 10de Duitsche bondskorps bij te wonen en daarvan rapport uit te brengen.

Voorts zegt men, dat nog verscheidene officieren van het Nederlandsche leger zich mede derwaarts zullen begeven, om bij de militaire oefeningen van bovengemeld bondskorps tegenwoordig te zijn.

s. Gravenhage, 14 sept. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, heeft de centrale afdeeling verslag gedaan op het ontwerp van wet, betrekkelijk het speciaal fonds der gevangenis. Wordt besloten, de beraadslagingen over dat ontwerp op aanstaanden maandag, des morgens ten elf ure, te houden.

De commissie tot de verzoekschriften heeft verslag gedaan op onderscheidene in hare handen gestelde stukken, als:

I Bij monde van den heer *Boreel van Hogelanden*.

1o. Op twee adressen van *C. van der Tuik*, te Haarlem, houdende financiële beschouwingen, vooral betrekkelijk de huurwaarde der gebouwde eigendommen, volgens het kadaster. Nederlegging ter griffie.

2o. Op een adres van den baron *van Nagell*, grondeigenaar op den huize Wisch (Gelderland), behoudende ten aanzien van het ontwerp van wet, tot heffing eener belasting op de inkomsten van vaste goederen, enz. Ter griffie.

II. Bij monde van den heer *Brouwer*.

1o. Op een adres van *C. van der Tuik*, c. s., korenmolenaar te Haarlem, tegen de wet op de inkom-

sten, voor zoo veel betreft de inkomsten van goederen, berekend volgens het kadaster. Griffie.

2o. Op een adres van Jhr. *van der Straten*, der ridderschap van Zeeland, bevattende financiële bedenkingen en opmerkingen, in verband met ontwerpen van wet op het regt van successie in rechte lijn, en de heffing eener belasting op de inkomsten. Griffie.

3o. Op een adres van *Jan Maleijt*, c. s., eigenaars van vaste panden te Rotterdam, tegen de wet op de inkomsten. Ter griffie.

III. Bij monde van den heer *Menso*:

1o. Op een adres van *D. G. van Huls*, experteur en commissionair te Lobith (Gelderland), inhoudende bezwaren nopens eene resolutie van Z. E. den minister van financiën, volgens welke ook de die hoeveelheden steenkolen, welke bij verificatie ter losplaats minder mogten bevonden zijn dan bij den invoer was aangegeven, de accijns zoude moeten geheven worden en op den borg verhaald. Orde van den dag.

2o. Op een adres van *P. Brack*, c. s., logemeester te Amsterdam, bedenkingen inhoudende omtrent de toepassing der wet op het personeel. Ter griffie.

3o. Op een adres van *J. H. Scherm*, c. s., veeneers te Giethoven (Overijssel), tegen den accijns op den turf. Ter griffie.

IV. Bij monde van den heer *Scheers van Haren* carspel.

Op twee adressen, als: van gedeputeerde staten der provincie Zeeland, en van den raad der stad Assen, bedenkingen inhoudende tegen de voorgedragene bepalingen nopens de regterlijke organisatie. Ter griffie.

V. Bij monde van den heer *Pankhuijs*:

1o. Op een adres van *J. G. A. Verhoef*, notaris te Alkmaar, tegen het aanhangige ontwerp wopen het zegel. Griffie.

2o. Op twee adressen, als: van *Hendrik Engels* grondeigenaars te Ootmarsum (Overijssel) en van *N. Addens* en meer dan 100 andere bekleemde meijers van landerijen in de provincie Groningen, beide bezwaren inhoudende aangaande het ontwerp van wet tot heffing eener belasting op de inkomsten. Griffie.

En 3o. Op een adres van *Nicolaas Senten*, particulier te Nijmegen, over hetzelfde onderwerp. Ter griffie.

De vergadering is tot morgen ochtend ten 11 ure gescheiden.

— In het algemeen verslag der centrale afdeeling van de Tweede Kamer, ten aanzien van het ontwerp van wet, betrekkelijk het zegelregt, wordt, onder anderen, gezegd:

Eene algemeene wet op het zegel, waarin al de in een groot aantal wetten en besluiten verspreide bepalingen betrekkelijk het onderwerp dier belasting vereenigd en zamengevat zouden worden, was inderdaad eens sedert lang gevoelde behoefte. Meermaals was daa ook, bij gelegenheid van de beraadslagingen over de raauing der middelen voor vroegere diensten uit den boezem der Kamer de wensch voortgekomen, dat er eene herziening en verzameling van de gansche wetgeving nopens dat onderwerp mogt plaats hebben. De behoefte daartoe was ook nog vermeerderd ten gevolge van de invoering van een nieuw Burgerlijk Wetboek, waarmede het noodzakelijk was geworden, dat de bestaande verordeningen op het stuk van het zegel, die meerendeels van vreemden oorsprong zijn, in verband gebragt zouden worden.

Doch voornamelijk is het belang der ingezetenen was eene verzameling en ineensmelting van alle wetten en besluiten betrekkelijk het zegelregt eene hoegens wenschelijke zaak, vermits het werkelijk voor de lastingschuldigen bijkans ondoenlijk was geworden, om hunne verplichtingen, met opzigt tot die belasting te loeren kennen en zich voor overtredingen van daaromtrent bestaande voorschriften te kunnen innemen.

Het ontwerp eener geheel nieuwe wet op het zegel, bij de overbrenging der begrootingswetten in de Kamer ingediend, werd dan ook door de Kamer met goeie ontvangst ontvangen. Men verheugde zich, dat de regering zich de moeite had getroost, de bijbrenging en rangschikking van het groot getal wettelijke en andere verordeningen, waarin de bepalingen omtrent het zegel als het ware verholten en erkende, dat zij hiermede een even moeielijk als nuttigen arbeid verrigt had. Men begreep, dat, zoude die arbeid geheel aan de behoefte voldoen, de regering zich aldus niet be-

opalen tot de bloote ineensmelting van de verspreide bepalingen nopens het zegel, maar tevens van die gelegenheid gebruik zou behooren te maken, om het gehele stelsel der belasting aan eene herziening te onderwerpen en daaraan al de verbeteringen aan te brengen, waarvoor het vatbaar werd geacht.

» Bij het voorloopig onderzoek van het aangeboden wets-ontwerp, in de afdelingen der Kamer, bleek het aan de leden, dat de regering inderdaad zich niet had bepaald, om het bestaande bijeen te brengen en in eene algemeene wet te rangschikken, maar dat zij daarbij veel verder was gegaan, en niet alleen de herziening van het stelsel der belasting, maar ook in het bijzonder de verbetering van het middel door verhooging van het regt, zich ten doel had voorgesteld.

» Hiertegen nu bestonden in het algemeen bij de leden geene overwigtige bedenkingen, omdat zij, bij erkende noodzakelijkheid tot vermeerdering onzer inkomsten, met de regering het middel van het zegel, nevens andere vatbaar oordeelden, om voor de schatting meer productief te worden gemaakt. Maar de leden waren van gevoelen, dat dit oogmerk eener verhoging van de belasting in de voordragt duidelijk niet doorstralen; en dat voorts het beginsel van verhoging zoodanig behoorde te worden toegepast, dat daaruit voor den handel en de nijverheid geene te groote bezwaren en nadeelen zouden voortvloeijen.

» Aan laatstgemeld vereischte nu voldeed de ingediende conceptwet, naar het gevoelen van de meerderheid, niet in allen deele. Men had daarin wel menigvuldige en belangrijke verbeteringen aangetroffen, en ook in de uitbreiding van bestaande of de voordragt van geheel nieuwe vrijstellingen den terugkeer opgemerkt tot mildere en met onze vaderlandse instellingen meer overeenkomende beginselen. Maar daarentegen had men onder de voorgestelde verhogingen er sommige aangetroffen, die als te bezwaren voor den handel of als te belemmerend voor de betrokken ambtenaren en partijen werden aangemerkt, om de goedkeuring der meerderheid te kunnen wegdragen; terwijl daar te boven, zoo wel in de reeks der vrijstellingen, als in andere gedeelten van het wets-ontwerp, hier en daar leemten waren ontdekt, waarvan de aanvulling bij het daarstellen eener verordening, die bestemd is om eenen blijvendenden invloed tot regeling van de verplichtingen der ingezetenen uit te oefenen, vooral wenschelijk was voorgekomen.

» De regering, door middel van het voorloopig verslag bekend geworden zijnde met de denkbeelden der leden, omtrent de vorebedoelde gebreken harer oorspronkelijke voordragt, heeft daaruit aanleiding genomen, om die voordragt aan een nader opzettelijk onderzoek te onderwerpen, waarvan het gevolg is geweest, dat een gewijzigd wets-ontwerp, hetwelk in vele opzichten van het eerst ingediende verschilt, aan de Kamer is toegezonden, vergezeld van eene memorie van beantwoording, waarin, behalve de verlangde ophelderingen nopens onderscheidene bepalingen der vorige wet, welke min duidelijk waren voorgekomen, ook nog de gronden en redenen zijn medegedeeld, waarom niet aan alle bij het voorloopig verslag voorgestelde wijzigingen en aanvullingen is kunnen voldaan worden.

» Deze gewijzigde voordragt, waarbij ook op verduidelijking van de redactie acht is gegeven, is bij gelegenheid van het jongste onderzoek in de afdelingen der Kamer over het algemeen door de leden gunstig beoordeeld, zijnde daarbij door de meerderheid het gevoelen geuit, dat de wet ten gevolge der daarin gemaakte veranderingen aanmerkelijk is verbeterd, terwijl ook ten aanzien van die punten, waaromtrent verdere wijzigingen waren verlangd, behoudens de na te melden uitzonderingen, wel kon worden berust in de door de regering bij hare memorie van beantwoording kenbaar gemaakte redenen, waarom aan dien wensch niet is kunnen voldaan worden.

» Het is er bij het nader onderzoek in de afdelingen alsnog eenige bedenkingen voorgedragen, welke de centrale afdeling van haren pligt acht, om in haar over te nemen.

» Na de bedenkingen te hebben medegedeeld, waartoe het laatste onderzoek van het wets-ontwerp heeft geleid, bestoet de centrale afdeling haar verslag met den wensch, welke tevens de uitdrukking behelst van het gevoelen van vele leden der Kamer, dat de regering niet mogen voortgaan op den thans ingeslagen weg, maar ook met opzigt tot andere gedeelten van ons bestuursstelsel meerdere eenheid en samenhang in de wetten bestaande verordeningen te doen brengen, en om met dat oogmerk in de eerste plaats hare

aandacht te wijden aan de wetgeving op het stuk der registratie, waarvan de herziening en ineensmelting inderdaad geene mindere behoefte wordt geacht, dan het geval is met betrekking tot het onderwerp der onderhavige wets-voordragt.

Utrecht, 12 sept. Op donderdag den 5den oktober aanstaande, zal op het raadhuys alhier worden aanbesteed de navolgende werken en leverantiën ten dienste van den Rijnspoorweg, als: 1o. het onderhouden van het gedeelte van den straatweg van Loenen tot Loenersloot, over een tijdvak, eindigende met den laatsten maart 1845; 2o. het leveren en stellen van waterkranen en waterpompen, benevens het doen van eenige werkzaamheden op het gedeelte van den spoorweg tusschen Amsterdam en Utrecht; en 3o. de leverantie van verschillende voorwerpen, benodigd tot het in exploitatie brengen van den Rijnspoorweg.

— Men schrijft uit Breda dd. 10 sept. het volgende:

» Ten gevolge van het aanleggen van ijzeren spoorwegen binnen het rijk, is Z. Exc. de heer minister van oorlog dezer dagen te rade geworden, om dit middel van transport ook aan de belangen van het leger dienstbaar te maken, ten einde zoowel den spoed der militaire communicatie te bevorderen, als ook ten einde alle reizende militairen zich van dit bedoeld vervoermiddel op eene min kostbare wijze zouden kunnen bedienen. Dien ten gevolge zijn met de spoorweg-directiën de noodige overeenkomsten getroffen tot het vervoer per stoomwagen zoowel van militaire detachementen als van afzonderlijk reizende onder-officieren en manschappen, volgens welke overeenkomst detachementen, 25 man uitmakende, eenen bepaalden geringen vrachtprijs zullen moeten uitkeeren, terwijl kleinere detachementen of afzonderlijk reizende militairen den halven vrachtprijs zullen moeten betalen. Derhalve zullen ook de dagmarschen van dusdanigen veel grooter kunnen zijn, als de voorschrevene af te leggen reis-afstanden. Eindelijk is nog bepaald, dat, ter voorkoming van alle ongerijf voor andere reizigers de militairen, die per stoomwagen vervoerd zullen worden, nimmer met geduden geweer mogen reizen.

ANTWOORDEN der regering op de aanmerkingen gemaakt tegen de tweejarige staatsbegrooting, over de jaren 1844—1845.

(Vervolg van no. 182.)
V. HOOFDSTUK.
Departement van Binnenlandsche zaken.
4de AFDEELING.
Onderwijs.

Art. 3. Bij het uiteenlopende der gevoelens over de zoo dikmaals ter sprake gebrachte en nu wederom door sommige leden aangedrongen opheffing van ééne of meer academiën, vermeent men zich te mogen refereren tot hetgeen daaromtrent tijdens de overwegingen der begrootingen van vroegere jaren gezegd is.

Dat het gouvernement, eenmaal overtuigd dat zulks zonder nadeel kan geschieden, niet terugdeinst voor zoodanigen maatregel, blijkt voldoende uit de thans reeds beslotene opheffing van het rijks-atheneum te Franeker.

Ook wat betreft het nu nader door eenige leden aangedrongen denkbeeld, dat een gedeelte der kosten van de inrigtingen van hooger onderwijs ten laste zoude behooren gebragt te worden van de belanghebbende provinciën en steden, moet men zich refereren tot hetgeen daaromtrent in de vorige jaren gezegd is.

In meerdere of mindere mate worden reeds door de provinciën of steden opofferingen ten behoeve der hoogeschoolen gedaan, en er bestaat zelfs op dit oogenblik uitzigt dat, althans voor eene dier inrigtingen, nog meerdere zoodanige opofferingen zullen gedaan worden, hetgeen de regering steeds tracht zoo veel mogelijk te bevorderen.

Men kan intusschen niet toegeven, dat de hoogeschoolen slechts bestaan ten behoeve der provinciën en steden, waarin zij gevestigd zijn, vermits zij werkelijk rijks-inrigtingen zijn, die ten behoeve van het geheele rijk in stand worden gehouden.

Met betrekking tot de vraag, wat de reden is, dat de secretaris van curatoren te Leiden f 1,800 geniet, terwijl die te Utrecht en Groningen het vastgesteld tractement van f 600 trekken? vermeent men zich te mogen gedragen aan het antwoord op die vraag reeds gegeven, tijdens de beraadslagingen over de begrooting van uitgaven over 1842 en 1843.

De hoogleeraar, die, ofschoon niet meer te Leiden woonachtig, voortdurend eene jaarwedde van f 700 blijft genieten, was vroeger hoogleeraar bij de hooge-

school te Gent, en werd, na de gebeurtenissen in 1830, aan de hoogeschool te Leiden toegevoegd. De thans door hem te Haarlem bekleed wordende betrekking werd door hem niet aanvaard, dan nadat het gouvernementsweg het behoud van zijnen post en rang van hoogleeraar was verzekerd, met de bepaling dat hij gedurende zijn verblijf te Haarlem slechts f 700 jaarwedde als hoogleeraar zou genieten. Door deze schikking is het rijk destijds ontlast van een uitgave van f 2,100 's jaars.

Indien men hem dus, zoo als sommige leden verlangden, de verplichting oplegde, om tusschen de twee betrekkingen te kiezen, hij mogt verlangen, om weder op den vorigen voet te Leiden geplaatst te worden, zouden daardoor de uitgaven voor de hoogeschool thans reeds op nieuw met eene som van f 2,100 's jaars vermeerderd moeten worden, en deze vermeerdering zou in het vervolg zelfs tot f 2,800 stijgen, wanneer aan gemelden hoogleeraar, wegens dertig jaren onderwijs, ingevolge art. 133 van het koninklijk besluit van den 2den augustus 1815, eene vermeerdering ten bedrage van het vierde van de gewone jaarwedde toegekend zou moeten worden, welk tijdstip nu reeds niet zeer ver meer verwijderd zoude zijn.

De regering vermeent, dat de aanmerking, gemaakt op de wachtgeldten, welke nog door sommige professoren genoten worden, slaat op de sommen uitgetrokken voor professoren, die, vroeger in België geplaatst, thans nog aan de hoogeschoolen te Leiden en Groningen zijn toegevoegd.

De uitdrukking *wachtgeld*, waaronder gewoonlijk verstaan worden gelden, die *sine cura* genoten worden, is inderdaad hier minder juist, vermits de bedoelde hoogleeraren, even als de anderen, werkelijk onderwijs geven; doch heeft men dezelve gebezigd, om de belooning der toegevoegde hoogleeraren te onderscheiden van de jaarwedden der hoogleeraren, die bepaaldelijk bij gezege hoogeschoolen zijn aangesteld.

Het koninklijk besluit van 29 augustus 1842 kan dus geenzins beschouwd worden als van toepassing op de hier bedoelde zoogenoemde *wachtgeldten*.

Art. 6. De bedoelde hoogleeraren bij het atheneum te Franeker zijn alle in de kracht van hun leven, en het verlangen der regering kon dus niet anders zijn, dan om dezelve weder in de gelegenheid te stellen, hunne bekwaamheden bij voortdurend ten nutte van het vaderland aan te wenden.

Zulka is dan ook thans reeds geschied, vermits van de vier hoogleeraren, die nog over waren, één is vervangen van eenen onlangs overleden hoogleeraar, bij een der hoogeschoolen tot gewoon hoogleeraar is benoemd; terwijl de drie anderen mede aan de hoogeschoolen als buitengewone hoogleeraren zijn toegevoegd.

Art. 7. De uitdrukking: *volgens de voordragt*, of *volgens te doene voordragt*, slaat op uitgaven, die men voorziet dat noodig zullen zijn, doch waartoe de koninklijke autorisatie nog niet is verleend, zoo als bij voorbeeld toelagen, die slechts tijdelijk zijn toegestaan, doch die, na het verstrijken van den termijn, waarschijnlijk op nieuw, voor eenigen tijd, verleend zullen moeten worden.

Het te kennen gegeven verlangen, om het getal der Latijnsche scholen, in de kleinere plaatsen, waar slechts zeer weinige leerlingen zijn, af te schaffen, en liever waar zulks dringend noodig is, eenige meerdere opofferingen voor voornamen gymnasia te doen, wordt niet slechts door de regering gedeeld, maar men is over dit onderwerp met de autoriteiten in verschillende provinciën, bepaaldelijk in Noord-Brabant, reeds werkelijk in briefwisseling getreden.

Art. 8. Vermits het koninklijk besluit van 2 januari, 1842, houdende verordeningen omtrent het lager onderwijs, geschied is op de nog vigerende wet van 1806, heeft de regering begrepen, dat tot het daarstellen dier verordeningen geene nieuwe wet noodig was, hetgeen alleen dan het geval zoude zijn geweest, indien men bepalingen, in strijd met de bestaande wetgeving had willen maken.

De behoefte aan eene zoodanige inrigting, als thans te Delft is daargesteld, werd sedert lang gevoeld.

Tijdens het uitbreken der onlusten in België, was reeds alles voorbereid, om eene school van dien aard, ofschoon op eene veel grootere schaal, te Brussel op te rigten. Hetgeen toen achterwege bleef, is eerst nu verwezenlijkt kunnen worden.

Terwijl sommige leden de inrigting te kostbaar achten, verwonderen de meesten zich, dat nergens op de begrooting eene uitgaaf voor die industrie-school wordt gevonden. Deze laatste omstandigheid berust juist op de eerste aanmerking niet gegrond is.

